

ŹRÓDŁA ZMIAN WARTOŚCI PRODUKCJI I DOCHODÓW W SEKTORZE ROLNYM PO PRZYSTĄPIENIU POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ

Ewelina Szuba, Walenty Poczta

Katedra Ekonomii i Polityki Gospodarczej w Agrobiznesie Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu
Kierownik katedry: prof. dr hab. Walenty Poczta

Słowa kluczowe: rolnictwo, dochody rolnicze, produkcja rolna, wspólna polityka rolna, źródła wzrostu produkcji i dochodów

Key words: agriculture, agricultural income, agricultural production, Common Agricultural Policy, source of production growth and income

S y n o p s i s. W artykule w ujęciu mezoekonomicznym (sektorowym) przedstawiono zmiany wolumenu i wartości produkcji oraz dochodów uzyskiwanych w polskim rolnictwie po akcesji do UE oraz źródła tych zmian. Objęcie polskiego rolnictwa wspólną polityką rolą (WPR) oraz uczestnictwo w jednolitym rynku europejskim (JRE) w istotny sposób wpłynęły na sytuację produkcyjno-ekonomiczną w tym sektorze. W celu określenia oddziaływania WPR i uczestnictwa w JRE na rolnictwo w Polsce ocenie poddane zostały m.in. wyniki produkcyjne oraz dochody uzyskiwane w tym dziale gospodarki. Wartości ujęto w cenach stałych i porównano z okresem sprzed akcesji. W opracowaniu podjęto również próbę ustalenia źródeł wzrostu produkcji oraz dochodów w rolnictwie. Analizy przeprowadzone zostały na podstawie danych pochodzących z powszechnej statystyki publicznej krajowej i UE, w tym z rachunków ekonomicznych rolnictwa publikowanych przez Eurostat.

WPROWADZENIE

Rozszerzenie Unii Europejskiej (UE) w 2004 r. o nowe kraje członkowskie w istotny sposób wpłynęło na sytuację produkcyjną i dochodową w rolnictwie państw europejskich, w tym również Polski. Polityka makroekonomiczna Wspólnoty nakierowana na stymulowanie rozwoju gospodarczego przyczynia się do wzrostu popytu na produkty rolno-spożywcze [Zegar 2009, s. 7-16]. Funkcjonowanie polskiego sektora rolnego na JRE i ujawnienie się efektów kreacji i przesunięcia handlu [Pawlak, Poczta 2011, s. 119-126] przyczyniło się do intensyfikacji wymiany handlowej produktami rolno-spożywczymi [Dzun, Józwiak 2008, s. 22-23, Józwiak i in. 2011, s. 9, Gruda, Rembisz 2013, s. 46-48]. Zmiana otoczenia makroekonomicznego i warunków rynkowych miała bezpośredni wpływ na ceny produktów rolnych oraz ceny nakładów wykorzystywanych przy produkcji rolnej [Józwiak 2009, s. 8-9]. Duży wpływ na warunki produkcyjne rolnictwa miało również objęcie go mechanizmami WPR [Zegar 2012, s. 287-288]. Środki finansowe kierowane w ramach WPR do rolnictwa przyczyniają się do poprawy efektywności i wydajności gospodarowania oraz są bodźcem

do przemian strukturalnych w tym dziale gospodarki [Sadowski, Girzycka 2012, s. 123-124]. Transfery kierowane do rolnictwa poprzez mechanizmy WPR mają również bardzo duże znaczenie dla kształtowania dochodów rolniczych [Nosecka 2013, s. 18].

W obliczu przemian, jakie zaszły w polskim rolnictwie od wstąpienia do UE oraz znacznego wsparcia finansowego skierowanego do tego sektora, interesujące jest ustalenie źródeł wzrostu produkcji i dochodów rolnych.

CEL I METODY

Celem artykułu jest przedstawienie źródeł zmian wartości produkcji i dochodów w sektorze rolnym po przystąpieniu Polski do UE. Do zrealizowania postawionego problemu badawczego wykorzystano dane statystyczne pochodzące z rachunków ekonomicznych rolnictwa publikowanych przez Eurostat [epp.eurostat.ec.europa.eu]. Wszystkie wartości ujęto w cenach stałych z 2005 r. W celu ustalenia źródeł zmian produkcji i dochodów rolnictwa porównano średnie roczne wartości badanych cech w okresie przed akcesją Polski do UE (lata 1999-2003) i po niej (lata 2004-2013).

Źródła zmian produkcji rolnictwa wykazano na podstawie wolumenu i wartości produkcji rolnej oraz zużycia pośredniego, a także poziomu dochodów uzyskiwanych z rolnictwa. Przeanalizowano również zmiany wartości dotacji do produktów i pozostałych dotacji skierowanych do rolnictwa i ich wpływ na osiągnięte wyniki produkcyjne i dochodowe.

WYNIKI BADAŃ

WZROST PRODUKCJI I JEGO ŹRÓDŁA

Średnia roczna wartość produkcji rolniczej w Polsce w latach 2004-2013 wynosiła 70,5 mld zł i była wyższa o prawie 24,5% (13,9 mld zł) w porównaniu do średniej rocznej wartości produkcji rolnej z lat 1999-2003 (tab. 1.). Wzrost wartości produkcji powodowany był wzrostem wolumenu produkcji o 19,7% (z uwzględnieniem dotacji do produktów) oraz wzrostem cen produktów rolnych o 3,9% (tab. 3.). Na wzrost wartości produkcji w znacznym stopniu wpływ miały również dotacje do produktów (tab. 1.). W okresie po akcesji Polski do UE przyrost wartości produkcji bez uwzględnienia wartości dotacji był średnio mniejszy o 3,7 mld zł rocznie. Średnia roczna wartość produkcji bez dotacji do produktów w latach 2004-2013 wynosiła 66,8 mld zł i była o 10,6 mld zł (18,8%) wyższa niż w okresie przed akcesją. Na wzrost tej wartości wpływ miały wzrost cen produkcji o 3,9% oraz wzrost wolumenu produkcji (bez dotacji do produktów) o 14,3% ($103,9/100 \times 114,3$) (tab. 2. i 3.).

Analizując strukturę źródeł wzrostu średniej rocznej wartości produkcji rolnej w latach 2004-2013 w porównaniu do okresu bazowego, stwierdzić można, że zwiększenie wartości produkcji rolnej o 13,9 mld zł w 23,7% spowodowane było wzrostem wartości dotacji do produktów (o 3,3 mld zł) (rys. 1., tab. 4.). Realny wzrost cen produktów rolnych miał około 16-procentowy (2,2 mld zł) wpływ na średni roczny wzrost wartości produkcji¹. Poza zmianami cen i dotacji do produktów na zwiększenie wartości produkcji wpływ

¹ Wpływ cen na wzrost produkcji rolnej obliczony został na podstawie ilorazu indeksu cen realnych produkcji rolnej i indeksu realnej wartości produkcji ($(3,9\%/24,5\%) \times 100 = 15,9\%$) i odniesienia go do zmian wartości produkcji ($15,9\% \times 13,9 \text{ mld zł} = 2,2 \text{ mld zł}$).

Tabela 1. Produkcja rolnicza, wsparcie rolnictwa środkami publicznymi, zużycie pośrednie i dochody rolnicze w Polsce (wartości realne, ceny stałe z 2005 r.)

Wyszczególnienie	Wielkości w roku													średnia 2004- 2013	1999- 2003 = 2003 100			
	1999	2000	2001	2002	2003	średnia 1999- 2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010			2011	2012	2013
Wartość produkcji [mld zł]	55,9	56,7	59,9	55,3	55,3	56,6	66,1	60,6	62,1	72,2	70,5	67,0	69,0	79,4	80,3	77,9	70,5	
Indeks realnej wartości produkcji	92,3	93,7	98,9	91,3	91,3	93,5	109,1	100,0	102,5	119,3	116,4	110,6	114,0	131,1	132,5	128,7	116,4	124,5
Wartość produkcji bez dotacji do produktów [mld zł]	55,6	56,4	59,5	54,7	54,8	56,2	62,5	56,8	57,5	68,0	66,8	62,3	64,6	75,7	78,4	74,9	66,8	
Indeks realnej wartości produkcji bez dotacji do produktów	97,9	99,3	104,7	96,3	96,4	98,9	110,1	100,0	101,3	119,8	117,6	109,6	113,7	133,4	138,1	131,9	117,5	118,8
Dotacje do produktów [mld zł]	0,3	0,3	0,4	0,6	0,5	0,4	3,6	3,8	4,5	4,2	3,7	4,7	4,4	3,6	1,8	3,0	3,7	889,9
Pozostałe dotacje [mld zł]	0,6	0,7	0,5	0,4	0,3	0,5	4,3	4,8	6,7	7,6	8,0	9,8	10,6	12,8	8,3	11,5	8,4	1 621,7
Dotacje razem [mld zł]	0,9	1,0	0,9	1,0	0,9	0,9	7,9	8,5	11,2	11,8	11,7	14,5	15,0	16,4	10,1	14,4	12,2	1 295,2
Udział dotacji w wartości produkcji [%]	1,7	1,7	1,6	1,8	1,6	1,7	12,0	14,1	18,1	16,3	16,6	21,7	21,8	20,6	12,6	18,5	17,2	x
Zużycie pośrednie w rolnictwie [mld zł]	34,4	35,5	36,1	34,7	35,8	35,3	38,9	36,0	37,1	42,3	44,9	41,4	41,9	48,4	50,6	47,3	42,9	121
Dochód [mld zł]	9,9	10,3	12,4	9,6	8,8	10,2	20,5	18,4	20,6	25,8	21,5	24,0	27,0	32,9	30,3	30,1	25,1	246,1
Udział dotacji razem w dochodzie [%]	9,3	9,5	7,6	10,3	9,8	9,3	38,8	46,4	54,4	45,6	54,5	60,5	55,6	49,7	33,5	48,0	48,7	x

* dotacje kierowane do rolnictwa obejmują dotacje do produktów rolnych oraz dotacje dla producentów.

Źródło: Economic Accounts for Agriculture, Eurostat, obliczenia własne.

Tabela 2. Zmiany indeksów wolumenu i cen realnych produkcji oraz zużycia pośredniego w rolnictwie (poziom z 2005 r. = 100)

Wyszczególnienie	Wielkość w roku																	
	1999	2000	2001	2002	2003	średnia 1999-2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	średnia 1999-2003 =100	średnia 2004-2013 =100
Indeks produkcji (wolumen)	88,6	85,2	89,4	89,7	88,5	88,3	100,4	100,0	99,0	105,1	105,5	111,8	108,3	108,3	109,6	109,1	105,7	119,7
Indeks zużycia pośredniego (wolumen)/	102,1	98,0	98,7	99,4	98,1	99,3	102,7	100,0	102,3	103,5	103,7	105,1	103,9	105,8	103,6	100,9	103,2	103,9
Indeks cen realnych produkcji rolnej	104,1	110,0	110,6	101,7	103,2	105,9	108,7	100,0	103,5	113,5	110,4	98,9	105,2	121,0	120,9	118,0	110,0	103,9
Indeks cen realnych zużycia pośredniego	93,4	100,6	101,6	97,0	101,2	98,8	105,1	100,0	100,6	113,5	120,1	109,4	112,0	127,0	131,4	130,1	114,9	116,4
Indeks realnej wartości zużycia pośredniego w rolnictwie	95,4	98,5	100,3	96,4	99,3	98,0	108,0	100,0	102,9	117,4	124,5	115,0	116,3	134,2	140,3	131,3	119,0	121,0

Źródło: jak w tab. 1.

miał również wzrost wolumenu produkcji. Istotne jest rozstrzygnięcie, czy przyrost wolumenu produkcji był skutkiem wzrostu wolumenu nakładów, czy poprawy efektywności technicznej wytwarzania, a jeśli obu tych czynników, to jaki był udział każdego z tych czynników. W tym celu przyjęto założenie kontynuacji stałej efektywności wytwarzania z lat 1999-2003 w latach 2004-2013. Wyniki badań pozwalają stwierdzić, że ważniejsza była poprawa efektywności technicznej wytwarzania. Na skutek jej polepszenia średnia roczna wartość produkcji rolnej wzrosła o 6 mld zł, co stanowiło 43,2% średniego rocznego wzrostu wartości produkcji rolnej po 2004 r. Efektem wzrostu wolumenu nakładów był wzrost wartości produkcji o 2,4 mld zł, co odpowiada 17,3% wzrostu średniej rocznej wartości produkcji rolnej w latach 2004-2013 (zmiany poziomu nakładów szczegółowo omówiono w części dotyczącej zużycia pośredniego). Wzrost wolumenu produkcji będący skutkiem poprawy efektywności technicznej wytwarzania i wzrostu wolumenu nakładów łącznie miał 60,5% (8,4 mld zł) udziału we wzroście średniej rocznej wartości produkcji po przystąpieniu Polski do UE.

Tabela 3. Zmiany indeksów wartości, wolumenu i cen realnych produkcji rolnej i zużycia pośredniego (poziom z 2005 r. = 100)

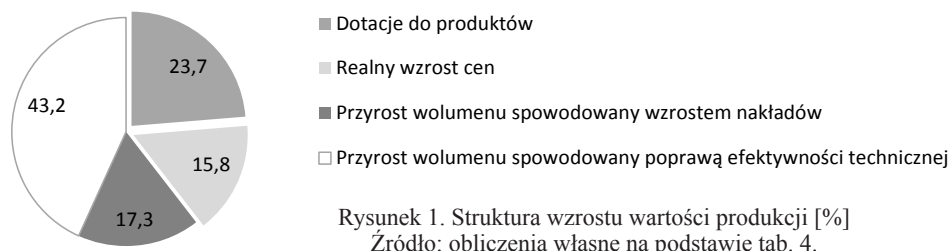
Wyszczególnienie	(Średnia 2004-2013/ średnia 1999-2003) x 100
Indeks produkcji (wolumen)	114,3
Indeks cen realnych produkcji rolnej	103,9
Indeks realnej wartości produkcji bez dotacji do produktów	118,8
Indeks realnej wartości produkcji	124,5
Indeks zużycia pośredniego (wolumen)	103,9
Indeks cen realnych zużycia pośredniego	116,4
Indeks realnej wartości zużycia pośredniego	121,0

Źródło: jak w tab. 1.

Tabela 4. Źródła wzrostu produkcji rolnictwa (symulacja przy założeniu, że efektywności z lat 1999-2003 = constans)

Wyszczególnienie	Wartość zmian [mld zł]
Wartość produkcji w tym:	13,9
– dotacje do produktów	3,3
– realny wzrost cen produktów rolnych	2,2
– przyrost wolumenu produkcji, w tym:	8,4
– wzrost poziomu nakładów (7,6 mld x 0,2 x 1,59)	2,4
– poprawa efektywności technicznej	6,0

Źródło: jak w tab. 1.

ZMIANY ZUŻYCIA POŚREDNIEGO I ICH ŹRÓDŁA

Uzyskiwane wyniki produkcyjne bezpośrednio zależą od wartości poniesionych nakładów wyrażanych w postaci zużycia pośredniego. Średnia roczna wartość zużycia pośredniego wzrosła o 21,4% z poziomu 35,3 mld zł rocznie w latach 1999-2003 do poziomu 42,9 mld zł rocznie w latach 2004-2013. Zatem średnia roczna wartość zużycia pośredniego w okresie po akcesji była o 7,6 mld zł wyższa w porównaniu do okresu bazowego (tab. 1.). Analizując strukturę wzrostu wartości zużycia pośredniego po wejściu Polski do UE, stwierdzić można, że w około 80% wpływ za zmiany w zużyciu pośrednim miał realny wzrost cen, natomiast tylko około 20% wartości zużycia pośredniego spowodowane było faktycznym zwiększeniem wolumenu nakładów. Średni roczny wolumen zużycia pośredniego po

przyjęciu Polski do UE wzrósł mniej (3,9%) niż wolumen produkcji (19,7%), co świadczy o korzystnej relacji przyrostu nakładów do uzyskiwanych dzięki nim wyników produkcyjnych. Wzrost wartości zużycia pośredniego kształtował się na niższym poziomie niż wzrost wartości produkcji, co świadczy o polepszeniu efektywności produkcji. Co prawda bez uwzględnienia dopłat do produktów przeciętna produktywność zużycia pośredniego zmniejszyła się z poziomu 1,59 średnio rocznie w latach 1999-2003 do poziomu 1,56 w latach 2004-2013, jednak produktywność przyrostowa zużycia pośredniego była większa od 1 (obliczona jako iloraz zmiany średniej wartości produkcji i zmiany średniej wartości zużycia pośredniego: $10,6 \text{ mld zł} / 7,6 \text{ mld zł} = 1,39$). Zgodnie z założeniami przebiegu funkcji produkcji, produktywność przyjmująca wartości większe od 1 oznacza, że zwiększenie nakładów na produkcję mieściło się w obszarze racjonalnego gospodarowania. Na zmniejszenie średniej produktywności zużycia pośredniego w latach 2004-2013 w dużym stopniu wpłynął wzrost cen zużycia pośredniego (średnio o 16,4% w porównaniu do okresu bazowego) (tab. 3.).

WZROST DOCHODU ROLNICTWA I JEGO ŹRÓDŁA

Zmiany w strukturze i wartości produkcji uzyskiwanej z rolnictwa oraz w wartościach zużycia pośredniego oddziałują na zmianę sytuacji dochodowej w rolnictwie. Dochód uzyskiwany z rolnictwa wzrósł o prawie 150% (14,9 mld zł) ze średniego rocznego poziomu 10,2 mld zł w okresie bazowym do ponad 25 mld zł w latach 2004-2013 (tab. 1.). Na wzrost średniego rocznego dochodu rolnictwa wpływ miało kilka czynników. Pierwszym z nich był omówiony wcześniej wzrost wolumenu produkcji, który wyniósł 8,4 mld zł. Wzrost wolumenu produkcji uzyskany został na skutek zwiększenia wartości zużycia pośredniego o 7,6 mld zł oraz poprawy efektywności technicznej wytwarzania (tab. 5.) (wzrost wartości zużycia pośredniego stanowi koszt uzyskania wzrostu wartości produkcji i dochodu, dlatego w tabeli zapisany został ze znakiem „-”). Poza wzrostem wolumenu produkcji na wzrost dochodów rolnictwa oddziaływał również realny wzrost cen produktów rolnych, który spowodował wzrost dochodu z rolnictwa w wysokości 2,2 mld zł. Kolejnym czynnikiem bezpośrednio kształtującym poziom dochodów rolnictwa były

Tabela 5. Źródła wzrostu dochodu rolnictwa (symulacja przy założeniu, że efektywność techniczna nakładów 1999-2003 = constans w latach 2004-2013)

Wyszczególnienie	Wartość zmian [mld zł]
Wartość dochodu, w tym:	14,9
- dotacje do produktów	+ 3,3
- realny wzrost cen produktów rolnych	+ 2,2
- wzrost wolumenu produkcji, z czego:	+ 8,4
- z tytułu wzrostu nakładów ($7,6 \text{ mld zł} \times 0,2 \times 1,59$)	+2,4
- z tytułu poprawy efektywności wytwarzania	+6,0
- pozostałe dotacje	+ 7,9
Wzrost wartości zużycia pośredniego, z czego:	-7,6
- przyrost wolumenu ($7,6 \text{ mld zł} \times 0,2$)	- 1,5
- przyrost cen realnych ($7,6 \text{ mld zł} \times 0,8$)	- 6,1
Zmiana poziomu pozostałych obciążeń	+ 0,7

Źródło: jak w tab. 1.

dotacje. Średnia roczna wartość pozostałych dotacji skierowanych do rolnictwa w latach 2004-2013 wyniosła 7,9 mld zł, a dotacji do produktów rolnych – 3,3 mld zł. Łącznie dotacje wpłynęły na wzrost średniego rocznego dochodu rolnictwa o 11,2 mld zł. Wszystkie te czynniki wraz ze zmniejszeniem poziomu obciążeń rolnictwa o 0,7 mld zł ostatecznie ukształtowały wzrost średnich rocznych dochodów rolnictwa na poziomie 14,9 mld zł.

Przyrost dotacji skierowanych do rolnictwa (11,2 mld zł) miał decydujący wpływ na kształtowanie się dochodów z rolnictwa po przystąpieniu Polski do UE. W latach 2004-2013, w porównaniu z okresem bazowym, dochodotwórcza rola dotacji wzrosła ponad pięciokrotnie (tab. 1). Średnio w latach 1999-2003 dotacje stanowiły około 9% rocznych dochodów rolnictwa, natomiast w latach 2004-2013 było to prawie 50% średniego rocznego dochodu uzyskiwanego w tym dziale gospodarki. Wpływ na ten wzrost miała przede wszystkim średnia roczna wartość pozostałych dotacji przekazywanych do rolnictwa, która zwiększyła się o ponad 1500% z poziomu 0,5 mld zł w latach 1999-2003 do 8,4 mld zł średniorocznie po 2004 r. (tab. 1.). W przeciwieństwie do dotacji do produktów, które po przystąpieniu Polski do UE cechowały się względnie stabilnym poziomem, wysokość wsparcia rolnictwa z pozostałych źródeł charakteryzowała tendencja wzrostowa. Od momentu wejścia Polski do UE zaobserwowano ponaddziesięciokrotny wzrost znaczenia dotacji w średniej rocznej wartości produkcji (z poziomu 1,7% w latach 1999-2003 do poziomu 17,2% w latach 2004-2013).

Warto zauważyć, że jeśli poziom dotowania rolnictwa po akcesji do Wspólnoty pozostałby niezmienny, to faktyczny wzrost średnich dochodów z rolnictwa w latach 2004-2013 kształtowałyby się na poziomie 5,3 mld zł (średnia wartość produkcji rolnej minus dotacje do produktów minus wartość zużycia pośredniego minus pozostałe dotacje minus wartość dochodu z rolnictwa z lat 1999-2003, a więc 70,5 mld zł – 3,7 mld zł – 42,9 mld zł – 8,4 mld zł – 10,2 mld zł = 5,3 mld zł), czyli byłyby prawie trzykrotnie mniejsze.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Przystąpienie Polski do UE w znaczącym stopniu wpłynęło na zmianę wyników produkcyjnych i dochodowych w rolnictwie. Największy wpływ na wzrost wartości produkcji i dochodów miały środki transferowane do rolnictwa poprzez mechanizmy WPR w postaci dotacji. Na wzrost wartości produkcji wpływ miał również rosnący wolumen produkcji, który odnotowano przy rosnącej efektywności technicznej wytwarzania. Zmiany cen miały mniejszy wpływ na zmiany wartości produkcji rolnej. W dużym stopniu wpłynęły one jednak na zmniejszenie produktywności zużycia pośredniego po akcesji Polski do UE (wzrost cen zużycia pośredniego był ponadczterokrotnie wyższy niż cen produkcji rolnej). Zmiany zachodzące w produkcyjnej sferze rolnictwa bezpośrednio wpłynęły na zwiększenie dochodów z rolnictwa, jednakże to dotacje stanowiły główną przyczynę wzrostu wartości dochodów rolnictwa. Wzrost cen produktów rolnych oraz zmniejszenie pozostałych obciążeń rolnictwa miały mniejszy wpływ na poprawę sytuacji dochodowej rolnictwa. Jeśli w latach 2004-2013 dotowanie rolnictwa pozostałoby na poziomie sprzed akcesji, to rynkowe i produkcyjne zmiany zachodzące w sektorze rolnym wygenerowałyby o około 9,6 mld zł dochodu mniej.

LITERATURA

- Dzun W., Józwiak W. 2008: *Gospodarstwa rolne w Polsce przed i po wejściu do UE*, [w:] *Dziś i jutro gospodarstw rolnych w krajach Centralnej i Wschodniej Europy*. IERiGŻ-PIB, Warszawa.
- Economic Accounts for Agriculture, Eurostat http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database, dostęp 1.03.2014.
- Gruda M., Rembisz W. 2013: *Tendencje zmian w światowej, unijnej i polskiej produkcji i konsumpcji żywności do 2030/2050 roku*, IERiGŻ-PIB, Warszawa.
- Józwiak W. (red.). 2009: *Sytuacja ekonomiczna, efektywność funkcjonowania i konkurencyjność polskich gospodarstw rolnych osób fizycznych*, IERiGŻ-PIB, Warszawa.
- Józwiak W., Michna W., Mirkowska Z. 2011: *Procesy zachodzące w rolnictwie polskim w latach 1990-2010, projekcje na rok 2013 i pożądana wizja rolnictwa w 2020 roku – zagadnienia wybrane*. IERiGŻ-PIB, Warszawa.
- Nosecka B. 2013: *Ocena konkurencyjności wewnętrznej i zewnętrznej sektora rolno-spożywczego ze szczególnym uwzględnieniem sektora ogrodniczego*, IERiGŻ-PIB, Warszawa.
- Pawlak K., Poczta W. 2011: *Międzynarodowy handel rolny*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- Sadowski A., Girzycka W. 2012: *Charakterystyka gospodarstw korzystających ze wsparcia inwestycji modernizacyjnych i dostosowawczych na tle innych form pomocy Unii Europejskiej*, „Journal of Agribusiness and Rural Development”, z. 1(23), Poznań.
- Zegar J.S. 2009: *Sytuacja ekonomiczna polskiego rolnictwa po akcesji do Unii Europejskiej*, IERiGŻ-PIB, Warszawa.
- Zegar J.S. 2012: *Współczesne wyzwania rolnictwa*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Ewelina Szuba, Walenty Poczta

SOURCES OF CHANGES IN THE VALUE OF OUTPUT AND INCOME IN THE AGRICULTURAL SECTOR AFTER THE POLISH ACCESSION TO THE EUROPEAN UNION

Summary

The article in terms of mesoeconomical (sectoral) shows the changes in the volume and value of production and the income earned in Polish agriculture after accession to the EU. Accession of Polish agriculture in the Common Agricultural Policy and participation in the Single European Market materially affected the economic production in this sector. To determine the impact of the CAP and participation in the RE on agriculture in Poland, were selected among others: evaluation of production results and income received in this department economy. The values entered in constant prices, and compared with the pre-accession period. Moreover, the aim of the study was also an attempt to determine the sources of output growth and incomes in agriculture. Analyses were based on data from official statistics universal national and EU level, including the Economic Accounts for Agriculture published by Eurostat.

Adres do korespondencji:

Mgr Ewelina Szuba

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Wydział Ekonomiczno-Społeczny

Katedra Ekonomii i Polityki Gospodarczej w Agrobiznesie

ul. Wojska Polskiego 28, 60-637 Poznań

tel. (61) 848 70 52, e-mail: szuba@up.poznan.pl